

Улуу Кыайыны 60 сылыгар - 60 тутууну!

ХАРЫНЫ НЬЫПАРЫННАХХА ЭРЭ

Олунньу 14 күнүгэр улуус дьаһаптатын дьэтигэр, Улуу Кыайыны 60 сылыгар 60 производство объектин тутуу улуустаабы штабын учурааттаах муньаҕа ыытылынна. Онно дьаһалта эппизтээх үлэтигэр, нэһиликтэр баһылыктара, хаһаайыстыбалар салайааччылары кытыннылар. Штаб муньаҕын кылгас киири тыһынан улуус баһылыга Д.П. Корякин аста. Кини аан дойду үрдүнэн кизгик бэлиэтэнэр, Улуу Кыайыны үбүлүйдээх сылыгар, улуус нэһиликтэр 60 производство тутуутун онорон үлэһэ киллэрэр туһунан республикаҕа бастаан таһаарыт ыгырылара улахан политической, экономической уонна исторической суолталаахтарын бэлиэтээтэ. Саха Республикатын Президиен тыа сиригэр социальнай-экономическай сайдытын программаны олоххо киллэрингэ, биир дьонуннаах хардыы буоларын эттэ.

Штаб начальнига А.А. Бочкарев улуус 18 нэһиликтэр үстүү-түөртүү объект тутуута тиксэрин, ол курдук күрүөлэр, сайынгы водопроводтар, хотоннор, овоцехранилищелар, үүтү тутар пууннар о.д.а. билингэи кэмгэ олус наадалаах объекттар кылгас болдоххо үлэһэ киирэн, тыа сиригэр экономика тын тупсарыга сэрэхситини киллэриэхтээхтэрин, нэһиликтэр баһылыктара, хаһаайыстыбалар салайааччылары, тыа сиригэр хас биридии олохтооҕо харыларын ньыппарынан үлэһэтэхтэринэ-хамнаахтарына, субуотуньуктарга актыбынайдык кытыннартарына эрэ үгүс үлэһээх, улахан суолталаах ыгырыты туолар кыахтаарын сана тта.

«Нам улууһа» МТ «Туймаада» ФАПК-тан 3%-наах 10 сылга дылы уһун болдьохтоох 10 мөл. солк. суумалаах кредити ылан улуус муньаҕынан бигэргэтин ити үбү үлэ тэрээһинигэр, хамнаска анаан нэһиликтэргэ түнэтигэ. Аан бастаан тутуу маһын бэлэмнээһингэ, тизийигэ наадалаах уматыгынан хааччыйыы соруга турар. Итилэр тустарынан Андрей Андреевич информациялаата.

— Ыгырыты таһааран ылыммыт соруктуну чэстээтикт толорорго, үлэни былааннаахтык тэрийэн, дьону түмэн, ордук сааскы кэмгэ от үлэтин иннинэ, объекттар улахан өттүлэрин тутан бүтэрдэхпитинэ эрэ ыгырытытын толорор кыахтаахпыт, — диир иһитинэригэр түмүктээтэ.

Улуус баһылыгы үпкэ уонна экономикара солбуйааччы А.И. Тимофеева улууска «Үтүө дьыала» программанын 60 производственной объекти тутууга кредити ылыгы нэһиликтэр баһылыктара туох докумуону толороллоругар тохтоото. Аан бастаан кредиттэй, залоговай дуоҕабардар оҕоһуллуохтаахтар, бизнес-былааны, сүөһү ахсааныгар нэһиликтэр дьаһалтатын ыспыраакатын, тутуу локальной сметатын түһэриэхтээхтэр. Ити докумуоннары суһаллык тиксэрэлэригэр сүбэлээтэ.

Статистика улуустаабы отделин сэбиэдиссэйэ Н.И. Тарасова саҕаланырыттан туох үлэ оҕоһуллубутун отчуота графигынан ирдэрин иһитинэрдэ.

В. СЫРОМЯТНИКОВ

Айылҕа - алаһа дьэбэит

ТУРТАСТАР ТОННУЛАР, БӨРӨЛӨР БУУЛААТЫЛАР

Быйыл кыһынгы халыг хаар сылгы хаһан аһырыгар эрэ буолбакка, тыа кыһылыгар ыраахаттары үөскэтэ. Ааспыт нэдиэлэһэ айылҕа харыстабылын государственной инспектора Харбааһы резерватыгар уонна бултанар өйөмөлөргө учурааттаах рейдэлэри онордулар.

Манна бэлиэтэммитигин тыаҕа ойуурга, уот үрэхтэргэ тайах суола

пыттар, үһү бааһырдыбыттар. Сылгыларга куттал суоһаабыт, бөрөлөр халыг хаарга тайахтары кыһан сипэт буоланнар сылгылары бултаһаллара өйдөнөр. Бөрөлөрү бултаһар дьаһаллары суһаллык тэрийэри дьаһаныахха.

Улуустаабы госохотинспектор Р.Н. Мохначевскайга киирбит сигналлартан көрдөххө Партизан нэһилигэин алаһыгар кэбинилээх от таһыгар 2 туртас өлүгэ көстүбүт. Көбөкөн, Бөтүн арылыларыгар эмиз от таһыгар өлбүт туртастары булбуттар. Биллэн турар, кыыллар сугаан атын аһылыгы булбакка окко киирдэхтэра. Быйылгы дьылга хомурах эрдэ тонно, халынаата, онон мантан саас тонот буолуута ити кыыллар сугаан охтор сибикилээхтэр. Итини учуоттаан улуустаабы айылҕа харыстабылын инспекцията нэһиликтэр баһылыктарыгар кыылларга эбии аһылыгы бэлэмнээһин үлэһэрин тэрийэллэригэр соруудахтаата, туртастар сылдырдырыгар оту, былаахыны, сипшир таларын, хатын лабаатын муньан уураар табыастаабын сүбэлээтэ.

БЫДЫЙ ДЬӨГҮӨР,
журналист

биллэрдик хойдубут, хорройон турбут нээкэтигэр уталыйыт, тынны буолан аһылыктаах альпыларга киирбит. Кэпкэмэ үрөһүн төбүлэхтэринэн дугуйаннар бөрө үөрө суолун тыырыммыт. Модут дьаһалтатын территориялар Улуу Сыһыга баар сылгы турар базатыгар 4 бөрө сылгы үөрүгэр саба түспүт. Бу нэһиликтэр Бардылаагар бөрөлөр биир сылгыны тар-

Мин маньык этиллээхпин И.И. СВИНОБОВ ЛАТЫН — ҮӨДЭЙ ОСКУОЛАТЫГАР

Биһиги олохпун сайдарын, кэнчээри ыччаттара дьоллоох, сайдыылаах олоххо олорууларын, дьон-норуот үөрэхтээх, үрдүк билилээх-көрүүлээх буоларын туһугар туруулаһан үлэһээбит аҕа көлүөнэ дьоммутун ахтан-санаан аһар биһиги ытык иэспит буолар. Биир оннук кийинэн Үөдэй нэһиликтэр олохторун, үлэһээбит Свинобов Игнатий Игнатьевич-1 буолар.

Билингэи Үөдэй нэһилигэин нэһиликтэр оскуола 30-с сыллардаахха тутуллубута. Онуоха диэри нэһиликтэн 4 көс үөһэ тыаҕа Бардылаах диэн сиргэ Степанов арабыт астарбыт церковно-приходскай оскуола арыах кэмгэ үлэһээбит. Оскуола олус кытыы сиргэ турар буолан оҕолор үөрэнэллэригэр табыгаһа суоһунан көһөрүү боппуруоһа турбут. Ону 1929 с. Игнатий Игнатьевич нэһиликтэ ортотугар өйдөтөн, үлэни күөскэ ыттан, нэһиликтэ көһөрөн киллэрэр үлэни саҕалаабыт. Биллэн турар, олохтоох нэһиликтэ киэн өйбүлүн ылбыт уонна көһөрүү үлэһэ 1930 с. эрдэттэн саҕаланар. Атынан-оһунан тизийэн киллэрэн күһүн оскуола аһылыгыгар бэлэм онорон оҕолор онно үөрэхтэрин саҕалаабыттар. Игнатий Игнатьевич ити оскуолатыгар учууталынан, сэбиэдиссэйинэн үлэһээбит. Үлэһиир кэмгэр учууталлар олоһор дьыллэрин, оҕусторас олоһор саллаһынын ситэригэр, кэлин баанньык дьэтигэр, ампаары туттарбыт. Ити үлэһэр очотооһуга барыта дьон үтүө баатырнан босхо барыттар. Мин өйдүүбүнэн ол баанньыкка нэһиликтэ хойукка дылы суунар этэ. Кэлин оскуола 4 кылаастаах буолан учууталларынан Охлопков Степан Павлович, Ядрев Михаил Иванович үлэһии сылдыбыт кэмнэригэр биһиги саастылаахтарбыт үөрэммиттэрин саньыбын.

И. И. Свинобов олохтоох нэһиликтэ ортотугар сага олох, үөрэх, үлэ-хамнас туһунан үгүс өйдөтөр үлэни ытыгарын сэригэр иһигэр, кэһинигэр аҕа саастаах дьон астына көпсөтэллэра. Мин кэһи үлэһиир кэмгэр арыах кэмгэ үөрэнэ сылдыбытынан өйдүүбүн. Биһиги дьоммутугар сотору-сотору киэнэ киирэн ирэ-хоро көпсөтэра, сүбэлиирэ-амалыра, оҕо буолан толло көрөн, убаастан көпсөтэллэригэр чугаһаабат этим.

Кэһи сэригэ барьаар диэри сэбиэдиссэйдэбэитэ. 1942 с. армияга ыгырыллан баран ол сыл Ржев куорат таһыгар сэриилэһэ сылдьан теройдуу охтубута, онно көмүллэ сытар.

Игнатий Игнатьевич дириг билилээх, дьонун, үрдүк культуралаах, дьону бэйэтигэр тардар, маннайгы советскай интеллигенция үтүөкэннээх бэрэстэбиитэлэ этэ. Биһиги көлүөнэ биһигин баар өттө, кэһи салайар кэмгэр оскуолаҕа үөрэммит дьон билингэ диэри диригтик ытыктыбыт, улахан убаастабылынан ахтабыт-саньыбыт уонна бастаан туттарбыт, үлэһээбит, аҕа көлүөнэ дьон өйүгэр-санаатыгар сырдик өйдөбүлү хаалларбыт, советскай былаас туругура-рын туһугар олоһун толук уурбут үтүөкэннээх киһи аата Үөдэй орто оскуолатыгар иһэриллэра буоллар бэйэбит ытык иэспитин толорбут курдук санаһа этибит. Улуус дьаһалтата, муньаҕа, ветеранарын сэбиэтэ бу этиһи өйүөхтэра диэн эрэнэбит.

И. А. ЯДРЕЕВ, Нам селотун,
Нам улууһун ытык киһитэ, үлэ,
тыыл ветерана

Улуус баһылыгы дьаһала УЛУУ КЫАЙЫ 60, БИЛЛИЛЭЭХ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬ И. Е. ВИНОКУРОВ ТӨРӨӨБҮТЭ 110, НАМ ОРОЙУОНА ТЭРИЛЛИБИТЭ 75 СЫЛЛАРЫГАР АНАЛЛААХ КУЛЬТУРА УОННА СПОРТ УЛУУСТААБЫ ЭСТАФЕТАТЫН ЫТЫТЫ ТУНУНАН

Идейнай-политическай уонна байыаннай-патриотическай иһитини күүһүрдэр, уус-уран самодеятельноһы уонна спорду сайыннарар иһитинэн, Улуу Кыайыны 60, биллилээх государственной уонна политической деятель И. Е. Винокуров төрөөбүтэ 110, Нам оройуона тэриллибитэ 75 сылларыгар аналлаах культура уонна спортка улуустаабы эстафета иһинэн ытытылар үбүлүйдээх тэрээһинэр чэрчилэринэн дьаһалтабын:

1. Бу дьыл кулун тутар 19-30 күннэригэр культура уонна спорт улуустаабы эстафетатын ыытарга.
2. Эстафета балаһанньатын уонна ороскуотун сметатын бигэргэтэра.
3. Эстафетаны бэлэмнээн ытытыга улуустаабы комиссия састаабын бигэргэтэра:
 - Кокарева М. Д. - МТ баһылыгы соц боппуруостарга солб., комиссия председателэ;
 - Макарова М. С. - олохтоох дьаһалталары кытта үлэһэ отдел нач., сопредседатель;
 - Игнатьева М. С. - культура управлениетын нач. солб., А. Ф. Шестаков аат. УКК директора, председатели солбуйааччы;
 - Соловьев Б. Ю. - уопсай отдел нач.;
 - Петрова М. В. - улуус ветеранарын советын предс.;
 - Ядрихинскай С. П. - ФК уонна С отделын нач.;
 - Эверстова Н. Е. - ИМК сэбиэдиссэйэ;
 - Касьянов В. Г. - «Энсиэли» хаһыат директор-редактора;
 - Шишкин Г. П. - «Саха» НККИК НФ директора.
4. Комиссия транспортын уонна уматыгынан хааччыйыы схематын онороругар.
5. СР УМ Намнаабы ФКУ (Аргунова П. И.) «Нам улууһа» МТ дьаһалтатын бухгалтериятын счегугар «Культурнай тэрээһинэр» ыстатыһынан 20570 (сүүрбэ тыһыынча биэс сүүс сэттэ уон) солк. ороскуот сметатыгар сөп түбэһиннэра киллэрэригэр.
6. «Нам улууһа» МТ дьаһалтатын бухгалтерията (Потапова Н. Е.) киирбит харчыны булгуччу анаммыт наадатыгар эрэ туттарыгар.
7. «Энсиэли» хаһыат, «Саха» НККИК НФ культура уонна спорт эстафетатын хаамытын уонна түмүктэрин кизгик сырдаталларыгар.
8. Бу дьаһал туолуутун бэйэбэр хаалларыбын.

«Нам улууһа» муниципальнай тэрилли
баһылыга Д. КОРИЯКИН

Өбүгэн үгэстэрин умнума!

ОЛОНХО АБЫЛАНА

Олунньу 11 күнүгэр И.Д. Винокуров-Чабылган аатынан музей-балаһанга төрөөбүт тыл нэдиэлэтин чэрчитинэн тэриллибит «Олонхо — саха норуотун киэн туттуута» диэн конференция буолан ааста. Онно оскуола оҕолоро, учууталлар, төрөппүттэр уонна ыгырылаахтар кытыннылар. Конференция бастагы чааһыгар оҕолор олонхоһон уонна тойуктаан иһитинэрдилэр.

1. Хомуस्ताах оскуолатыттан Яна Аргунова олонхону бэрт үчүгэйдик толордо. Итини сэргэ Свинобовева Наташа тойуктаан иһитинэрдэ. Көбөкөн орто оскуолатын 5-с кылааһын үөрэнээччитэ Коля Больницкай «Дьырыбына Дьырылыатта кыыс бухатыыр» олонхоттон быһа тардан толордо. Е.В. Соколова салайааччылаах Оҕо эйгэтин «Дьырылыатта» фольклорнай ансамбля «Ньургун Босотур» олонхоттон оонньоон көрдөрдө.

Конференция иккис чааһыгар «Төгүрүк остуол» ытытылынна. Алысчыт В.С. Николаев оҕолорго алыс туһунан көпсөтэ. Нам улуунун Ытык киһитэ К.Н. Тихонов олонхо геройдарын артыыстаан көрдөрдө. «Төгүрүк остуолга» олонхо, саха тылын туһунан ирэ-хоро көпсөттибит, санаабытын үлэһиһиһибит. Оттон мин (Көбөкөн орто оскуола) биир дойдулаах олонхоһунпун Бэдьээлэ «Күүрэ Дьулуускан бухатыыр» олонхотугар тылы-өһү туттуу уратыта, — диир дакылаатынан кытынным.

Биһиги, оҕолор, бу конференцияттан олонхоҕо саха тылын баайа түмүллэн сылдыарын биллибит, олонхобут көлүөнэттэн көлүөнэҕэ бэриллэн салгыы чэчиригэр сайдарыгар баҕарабыт.

Гая ЖИРКОВА,
Көбөкөн оскуолатын «Ньурсуун» корпоһа

АБЫАХ ТЫЛ МИННИГЭС

Соторутаабыта Үөдэйтэн «Сыдыаһа» диэн ааттаах уолаттар ансамбллара биһигэ концерт көрдөрдүлэр. Ис хоһоно, ырыалара сүрдээх саһалар, интэриһиниздэр. Уолаттар куластарга үчүгэй, дьүөрэлэһиитэ да син барсар. Сэргэх концерт буолла! Ол эрэн сорох ырыаһыттар ааттара, салайааччы кимэ-туга этиллибэтэ. Бэйэм Үөдэйтэн төрүттээх буоламмын, дьүһүннэригэр көрөн, сэргэйэ-билэ олордум. Ансамбль сүрдээх сэргэх буолуу, өскөтүн сценическай культураны баһылыгар, репертуары байытытыга, тупсарыга албөх үлэ ытытылынарына, онон уолаттар кытаатын, дьонно-сэргэҕэ албөхтик тахсын.

Е. НЕУСТРОЕВА, 1 Хомуस्ताах

«Сахателеком» ААО Намнаабы ЛТЦ-ға (начальник Романова З.К.) саһа 2005 сыл бастагы кварталыгар Нам с., Аппааныга, Партизанга 20-чэ телефон нүөмэрин киллэрдэ. Онно ЛТЦ нач. А.И. Казанов, электромонтерлар Г.Г. Дьяконов, Г.Г. Новгородов, В.П. Винокуров о.д.а. үлэһээтилэр. Үөдэй уонна Никольскай нэһиликтэригэр «8» сибээс олохтоон, улуус бары нэһиликтэра республика, Россия улуустарын куораттарын кытта көпсөтэр кыахтанылар.

В. ВАСИЛЬЕВ

САРСЫН - АБА ДОЙДУНУ КӨМҮСКЭЭЧЧИЛЭР КҮННЭРЭ!

БИҢИГИ КИЭН ТУТТАР УРАТЫБЫТ — ПАТРИОТИЗМ УОННА ГЕРОИЗМ!

Үгүс дойдунар кинилэргэ сэриинэн саба түһэччилэртэн айылба үөскэпит уонна бэйэлэрэ оҕорбут харгыстар кэннилэригэр саҥа сатааччылар. Биһиги Ийэ дойдубут — Россия өстөөхтөртөн көмүскэнэригэр өрүү норуотун патриотизмыгар уонна армиятын модун күүһүгэр бигэ эрэһэрэ. Бу барыта национальнай характерытыгар, дьон-сэргэ бэйэлэрин көмүскээнчилэригэр уонна байыаннай сулууспаа сыһыаннарыгар дьайыта.

Түн былыргыттан нуучча салдаата уонна мотуруоһа бэйэлэрин албан ааттарын туһугар буолбакка, Россияйга государство интэриэһин көмүскээн сулууспалылар. Нуучча армиятын үтүө майгытын сивилитин Кодекса көлүөнэттэн көлүөнөтү бэрлэлэр. Оттон Ийэ дойдута таптал, чыс уонна буйуун ытык иһэ Россияга ытык, үрдүк өйдөбүллэр буоллур. Россия полководцтара, генераллара, офицердара уонна салдааттара баһыйар өтүгүтэр государственнай-патриотическай идеяны илдьэ сылдьааччыларын буоллар. 1812 с. Аба дойдуну сэриитэ Россия норуоттарын маассабы хорсун быһыыларын уонна олохторун толук уруу холбордурдун көрдөрбүтэ. Төрөөбүт сирдэрин көмүскүү бары туруммуттара — баайдар, дьадаҕылар, кырдыаҕастар, эдэрлэр, эр дьон, дьахталлар,

бары суобастаах уонна Россия туһугар ыалдьар сүрэхтээх дьон.

1941-1945 сс. Аба дойдуну Улуу сэриитин ыар сылларыгар советскай буйууннар өбүгэлэрин баһынын үгэстэрин салдаабыттары уонна ханнаптытара. Сэриин кэмигэр биһиги армиябыт байыастара туохха да тэҥнэмэт хорсун быһыыны, бэйэни харыстаммат Ийэ дойдута бэриһиллээх буолуону, кыайыыга булгуруйбат күүстээх санааны, маассабы геройдыы быһыылананы көрдөрбүттөрө. 11 тыһыынчаттан тахса буйуун Советскай Союз Геройдарын аатын ылбыттары, 7 мөлүйүөнтөн тахса киһи уордьянныан уонна мэтээллэринэн наараадаламмыттары. 11 тыһыынча кэригэ уордьян соединениелар, чаастар, хараабыллар бойобуой знамяларыгар илдиллбиттэрэ. Россиялар эрэ буолбакка, аан дойдуну барыта герой-куораттар — Москва, Ленинград, Сталинград, Киев, Минскэй, Одесса, Севастополь, Новороссийск, Керчь, Тула, Смоленская, Мурманская халбаҥнаабат хорсун санааларын өйдүүлэр. Көмүскэччилэр герой буоллахтарына эрэ куораттар герой аатыраллар. Рядовой Александр Матросовтан саҕалаан кыайыы маршала Георгий Жуковка тийэ Аба дойдуну сэриитин патриот-буйууннарын хаачыстыбалара урут биллбэтэх героизмы көрдөрбүттэрэ.

Көлүөнэлэр утумнара, кинилэр историческай дьылдарын ис сомолуулар сизэр-майгы өттүнэн дьирин ис хоһоонноохтор. Онон норуокка саҥа ыал үөскүүрүгэр Биллэбэт саллаат уңуорун, сэриигэ охтубуттар сырдык кэриэстэригэр аналлаах пааматынньыктарга сүгүрүүрүгэр долгутуулаах үгэс, граждандскай суолталаах туспа быһымайгы үөскэбэтэ мээһин буолбатах. Биһиги Ийэ дойдубут аасыт героическай кэмийтэн аҕаларбыт, эһэ-

лэрбит хоодуот быһыыларыгар тэҥнэһэргэ, саҥаны айарга-тутарга күүс ылабыт. Кинилэр бэйэлэрин бириэмэлэригэр дойдубут көмүскэллээх буоларын, чэчирин сайдарын туһугар барытын биэрбиттэрэ. Оттон билигин саҥа көлүөнэ Аба дойдуну иннигэр иһин толорон киһи көмүскэччилэрин кыаскаларын киирэн турар уочарата калды.

Российскай Федерация Сэбиллэннээх Күүстэрэ героическай историялаахтар, Былыргы Русь киноэстэрин дружиналары, Московскай государство байыаннай формированияларын уонна норуотун ополченеларын, Российскай империя байыаннай модун күүһүн, Советскай Союз Сэбиллэннээх Күүстэрин буйууннарын бэйэни харыстаммат патриотизмдарын, албан ааттарын уонна кыайтарбаттарын утумнааччыларынан уонна салдааччыларынан буолаллар. Россияттан ураты араас элбэх сир-дойду баар, ол эрэри киһиэхэ соротох ийэлээгин кэриэстэ төрөөбүт дойдута эми биэр. Россия саллаата — Аба дойдуну төрөппүт уола, дьиннээх патриот.

Олунньу 23 күнүгэр биһиги дойдубут Аба дойдуну көмүскэччи күнүн бэлэтир. Оборона министрствотын, Саха Республикатын байыаннай комиссариатын сапаттаын аатыттан Аба дойдуну Улуу сэриитин ветераннарын, байыаннай сулууспа, бойобуой дьайыылар ветераннарын, Сэбиллэннээх Күүстэргэ иэстэрин төлөөбүттэри уонна билигин сулууспалы сылдьааччылары барыларын, кинилэр чугас аймах-билэ дьоннорун бырааһынньыгынан эздэппинбин. Барыгытыгар доруобуйаны, дылуусоруну, ситиһинилэр, туох баар кэрэни, үтүөнү баҕарабын.

А.А. ЕРШОВ, Нам улуунун байыаннай комиссара

Эһэм Петр Афанасьевич Дьяконов Арбын нэһилиэгэр 1918 сыллаахха төрөөбүт. Киһи удьуордара Тыылпыма адытын ууһугар киирсэллэр. Арбын А кылаастаах начальнай оскуолатын бүтэрэн баран нэһилиэк сэбиэтигэр секретарынан, онтон улахан дьону үөрэттээһингэ ликуунинга, 1937 сылтан «Үүнэр олох» колхозка суотчутунан үлээбэт. 1941 с. бэс ыйыгар колхозугар маассаына саппаас чааһын ылаары суотчут С.А. Слепцову кытта ончочон Арбынтан куоракка киирбиттэр. Саппаас чаастарын ылан баран киһэ түспүт ыалларыгар тийэн аһы олодохторуна, «Болдойон истин! Советскай правительство интиннэрэр!» — дьон радионан этэллэрин истибиттэр.

Ити иһингизэриингэ фашистскай Германия Советскай Союзка түөкүнүү саба түспүтүн туһунан кэпсээбиттэр. Ону истэн улаханник соһуйбуттар уонна түргэнник хомунан сарсыҥгытыгар дьыллээбиттэр. Нэһилиэккэ кинилэр тахсан сэриин буолбутун бастакынан иһитиннэрээчи буолбуттар. Эһэм бэйэтин суруйбут ахтыыларымтан көрдөхкө, 1941 с. атырдьах ыйын 8 к. 23 саастаар армияга ыгырыллыбыт. Чита куоракка тийэн байыаннай үөрэти аасыт, 1941 с. ахсынны 22 к. Харьков куорат аныгыгар сэриилэһэ киирбит. Бастака бойобуой сүрэхтэниитэ 1942 с. тохсунньу 7 к. буолбут. Арыах хонон баран Купянка станция аттынаагы кыргыһыга төбөгүгэр баһыйбыт. Манна киһини кытта бириг үөскэбэт Кеенофонт Кононович Кривошапкин, Василий Степанович Потапов биригэ сылдыбыттар эбит. Кинилэр мин эһэбин кыргыһы хонуутуттан таһааран санчааска туттарбыттар, ити кинилэр тийэх көрсүһүүлэрэ эбит. Иккиэн олохторун сэриин толоонугар хаалларбыттар.

Ити сыл кулун тутар 6 күнүгэр диэри госпитальга сытан эмтэммит уонна эмиз салгыы сэриилэһэ инники киирбигэ быраһыллыбыт. 1942 с. сайыныгар өстөөх баһыйар күүһэ биһиги сэриилэһитин чугуурага күһэйбит. Сэриилэһэ-сэриилэһэ атырдыах ыйыгар Дон өрүс уңуору-

гар кэлэн оборона оҕостубуттар. Фашистар Дон өрүһү туорууларыгар кыагы бизрбэтэхтэр, онон өрүс икки кытылыгар сытан утарыта ытыалаһа олохтубуттар.

Ахсынны саҕатыгар Дон өрүс тоно быһыытыбыт. Ол эрэри сатыы сэриин туоруур кыага суох эбит. Комниэ-кэнээрэ муус кытааһытын кэннэ, уңуоргу кытылга тахсан өстөөхкө охсуу оҕорбуттар уонна арбаа диэки чугуптубуттар. Ити ки-

биттар. Итиннээх эһэм аны көхсүгэр баһыйбыт. Госпитальга ыйы быһа эмтэнэн баран Харьков куоракка турар стройбатака аһаммыт. Итиннэ 1944 с. эстийинкэ диэри сулууспалаан баран леспрохозка мас бэлэмнээһинигэр ытыллыбыт. Маннай Вяземская уобаласка сылдыбыт. Үчүгүйдик үлээбэтин иһин эрдэ дойдутугар ыһыттар. Бэрт уһунук, эрдээхтик айаһаан 1947 с. алтынны 11 күнүгэр төрөөбүт нэһилиэгэр төһөн кэлбит.

Дойдугар кэлээт да колхозка үлээбэтинэн барбыт. «Коминтерн», «Коммунизм» колхозтарга кылаабынай, старшай бухгалтерынан 1971 с. диэри үлээбэт. 1949 с. мин ээбин

Мария Ивановна Колесованы кытта холбоһон ыал буолбуттар уонна 8 оҕону төрөтөн олох суолугар үктэниэрбиттэр.

1965-67 сс. Кебөкөн нэһилиэгин сэбиэтигэр председателлээбит, 7 быыбар устатыгар нэһилиэк сэбиэтин депутатынан талыллыбыт. Үгүс сылларга олохтоох партиянай тэрилтэ секретарынан талыллан үлээбэт.

Эһэм Петр Афанасьевич Дьяконов сэриигэ актыбыынай кыттыгытын уонна хорсун быһыылары көрдөрүүлэрин иһин Аба дойдуну сэриитин I, II степеннээх уордьяннынан, бэрт элбэх бойобуой мэтээллэринэн, оборона министрин икки анал бэллэлэринэн наараадаламмыт. Киһи төрөөбүт дойдутун көмүскээн доруобуйатын да, олоһун да кэрэйбэккэ сылдьан охсуспута биһиэхэ, билигин көлүөнө ыччаттарга, үтүө холбор буолар. Мин маннык эһэлээхпинэн киһи туттабын уонна Кыайы 60 сыла туоларынан сибээстээн бары ветераннарга туйгун доруобуйаны, үһүн дьоллоох олоһу баҕарабын.

Саҕаһаана ДЬЯКОНОВА, I №-дээх Нам орто оскуолатын 7 «б» кылааһын чорээнээччигэ

60 СЫЛ АНАРАА ӨТТҮГЭР

Олунньу 10 күнүгэр 3-с Белорусскай фронт чаастара Кенигсберг собуруулуу-арбаа өттүгэр төгүрүтүллүбүт өстөөх группировкатын уруускалааһына саҕалаабыттары. Тыал-куус түһэн суол-нис алдыаммыта, ону аахсыбакка советскай буйууннар өстөөгү Фриш-Гаф хоҕоҕо ыган испиттэрэ. Фронт командующайа, Советскай Союз икки төгүллээх Геройа, 39 саастаах армия генерала И.Д. Черняховскай олунньу 18 күнүгэр сэриин хонуутугар өлөрдүү баһыйбыта. Кинини Вильнюс куоракка көмпүттэрэ, герой кэриэһигэр Инстербург куорат Черняховск диэн ааттаммыта... Олунньу 21 күнүгэр 3-с Белорусскай фронт командующайынан маршал А.М. Василевскай аһаммыта.

«Тыыл» дьэн тыйыс, ыстаал тыл»

БИҢИГИ ЭҺЭБИТ — ҮЛЭ, ТЫЫЛ ВЕТЕРАНА

Биһиги эһэбит, үлэ, тыыл ветерана, Саха Республикатын норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ Архип Михайлович Жирков 1935 с. Амма улуунугар Абадэһилигэр төрөөбүтэ. Аба дойдуну тыйыс сэриитэ уонна сут-кураан сыллар киһи көлүөнэтин олоһор ыар охсууну оҕорбута. Эһэбит ол сыллары «онно-ооботох оҕо сааһым» диэн ааттыыр. 1942 с. үлэни кыайар-хотор дьон сэриин толоонугар ыгырыллыбыттары, колхозка кырдыаҕастары кытта ийэлэр уонна оҕолор хааланнар колхоз туох баар үлэтин толороллоро.

Эһэбит ийэтэ Огдоочуйа биригдэириинэн аһаан үлээбэт, колхоз дьонун сутаан өлүүтүн быһаабыт. Киһи олус түргэн, ыраас туттуулаах, олохтоох толкуйдаах, хорсун, аһынныс санаалаах эбит. Оччотоогу колхоз оҕорлорун оҕус ситиһитэн саҕалаан бурдук ыһытыгар, хомуурутар, сүөһү көрөөһүнүгэр, от-мас үлэтигэр барытыгар үлээбэт. Онон сэриин кэмин оҕорлорун от сааһа тыһыһаах буолар уонна фронтта туох эмэ көмөнү оҕорон сэриини бүтэрэ охсубут, кыайыыны аҕалыбыт киһи дьэн охсуһууга аһаммыта.

Сэриин кэмийтэн эһэбит Архип Абадэ оскуолатын бүтэрэн баран 3 сыл колхоз производствотыгар үлээбэт, Дьокуускайдаагы финансовая техникумга үөрэнэ киирбит. Ол кэнниттэн хоту Верхоянскай оройуон «Ленин» колхозугар, онтон кэлин Дьокуускай куораттаагы «Заполяный трест» тэрилтэтигэр кылаабынай бухгалтеры солбуйааччынан үлээбэт. 1961 с. «Нам» совхозка аһаан кэлиэбиттэн 1978 сылга диэри кылаабынай бухгалтерынан, кылаабынай экономистынан, онтон 1995 сылга пенсияга тахсыар дьылы кормопроизводство начальнигынан, директоры солбуйааччынан үлээбэт. «Нам», «Үөдэй» совхозтарга үтүө суобастаахтык үлээбэт нэһилиэк, улуус сайдыытыгар, общественной-политическай олоһор өрүү көхтөөхтүк кыттан дьон-сэргэ махталын ылбыта. Ити курдук Амма эбэтэн силлээтэх эһэбит Энциэли хотугу аһаан үлэһити кэлиэбиттэн Нам сирин соһулээн, иккис дойдуну оҕостон олохсуйбута 44 сыл буолла. Нам улуунугар олоһун үтүө кэмийрин аһаабыт эһэбитин Архип Михайловичи Улуу Кыайы 60 сылынан, 70 сааһын туолар үөрүүлээх күнүнэн эздэрдэлиэхтин баҕарабыт уонна үйэлээх чэгиэн-чэбдик олоһу аһыбыт.

Архип, Миша, Лена ЖИРКОВТАР,

I Хомустаах орто оскуолатын чорээнээччилэрэ, сизинэрэ

Киһи - киһиэхэ

СУУС КЭРЭ ТЫЛЛААҔАР БИИР ҮТҮВ ДЬЫАЛА БЫДАН ОРДУК

Аасыт сыллар миэхэ үгүс чабылхай түгэнэри бэлэхтээтилэр. 2002 с. оҕолорум уонна сизинэрим киирпиччэ оһохтун көтүрэн ыраастаан бизрбиттэрэ. Оһохчут Иннокентий Винокоров үс күн иһигэр бэртээхэй киирпиччэ оһоһу билитлээн, духовкалаан гаас киирээригэр бэлэмнээбит. Оҕолорум көмөлөһөн айылба гааһын илпэртэрдилэр.

Быйыл, Кыайы 60 сылынан сэриин кыттыылаахтарыгар, оҕо доһолоругар, үлэ-тыйыл ветераннарыгар социальнай харалта управлениетин үбүлээһининэн босхо тииспитин протезтаатыбыт. Нам оҕолоро, протез оҕорооччу Алексей Данилов табаарыһынан биер күнүнэн протез оҕоро охсон бизрдилар. 1995 сылтан телефон киилэртэргэ уочаракка суруйтарбытым. «Саха телеком» ААО Намнаагы ЛТК-тын (нач. З.К. Романова) монтера Дмитрий Новгородов арыах хонук иһинэн телефону киилэрдэ. Өссө биер үөрүүм: Новгородовтарга 2004 с. саҕаланыта биер сизин кыыс эбиллэнэ. Киһи эбиллэрэ дьэн туохтаагар да сүҥкэннээхэй үөрүү, дьол буоллаҕа дии.

Кырдыаҕас дьон оҕо курдук кыраттан хомойобут, үөрэбит. Онон саамай элбэхтик сылдыар тэрилтэлэрбит социальнай харалта, пенсионнай сулууспа управлениеларын салайааччылары, үлэһиттэрэ кыаммакка, кырдыаҕаска эйэстэти сыһыаннаһаллары, субэлээн, нарылыччы быһааран бизрэлэрин астынабыт. Инникитин даҕаны итинник үлэни баҕарабын.

Көмөлөспүт оҕолорбор, сизинэрбэр, оһохчут Иннокентий Винокоровка, протез оҕорооччу Алексей Даниловка, монтер Дмитрий Новгородовка, социальнай харалта управлениетыгар (нач. В.И. Гуляева), пенсионнай управлениетэ (нач. К.К. Ядринская), «Сахателеком» ААО Намнаагы ЛТК-гар (нач. З.К. Романова), ити тэрилтэлэр үлэһиттэригэр саҥа алмаһыны чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, үлээригэр ситиһинилэри, дьоллоох олоһу баҕарабын.

Мария НОВОГРОДОВА, тыыл ветерана

Решение улусного собрания

ОБ УТВЕРЖДЕНИИ ПОЛОЖЕНИЯ ОБ ЭКОНОМИЧЕСКОМ СТИМУЛИРОВАНИИ ЭНЕРГОСБЕРЕЖЕНИЯ В БЮДЖЕТНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ МО «НАМСКИЙ УЛУС»

В целях стимулирования энергоресурсосбережения, привлечения инвестиций на реализацию мероприятий энергоресурсосбережения в организациях бюджетной сферы на основании п.5 ст.12 Закона Республики Саха (Якутия) «Об энергосбережении и эффективном использовании энергии» Улусное Собрание МО Намский улус РЕШАЕТ:

1. Утвердить Положение «Об экономическом стимулировании энергосбережения в бюджетных организациях МО Намский улус» (Приложение №1).

2. Опубликовать настоящее Решение в улусной газете «Энсиэли».

3. Рекомендовать Администрации МО «Намский улус» совместно с ОАО «Центр энергоресурсосбережения и новых технологий РС(Я)» разработать программу энергоресурсосбережения в бюджетных учреждениях МО «Намский улус».

4. Предусмотреть в бюджете улуса на 2005 год 800 тыс. рублей на мероприятия по энергоресурсосбережению с последующим возвратом за счет экономии.

5. Поручить постоянной комиссии по строительству, жилищно-коммунальному хозяйству, предпринимательству, торговле, транспорту и связи (председатель Попов И.А.) доработать Положение в соответствии с поступившими замечаниями и дополнениями.

6. Контроль за исполнением настоящего Решения возложить на постоянную комиссию по строительству, жилищно-коммунальному хозяйству, предпринимательству, торговле, транспорту и связи (председатель Попов И.А.).

Председатель Улусного Собрания Баишев Н.Н.

СОДЕРЖАНИЕ

Раздел 1. Основные положения.

Раздел 2. Перечень мероприятий энергосбережения в бюджетных учреждениях, подлежащих экономическому стимулированию.

Раздел 3. Распределение средств, сэкономленных за счет проведения мероприятий энергосбережения, в зависимости от источника финансирования.

Раздел 4. Перечень документов, необходимых для проведения экспертизы и получения экономических стимулов за проведение мероприятий энергосбережения.

Раздел 5. Этапы реализации мероприятий энергосбережения в бюджетном учреждении.

Раздел 6. Порядок определения и целевого использования сэкономленных средств в зависимости от источника финансирования.

Раздел 7. Отчетность о проведенной работе.

РАЗДЕЛ 1. ОСНОВНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ.

В настоящем Положении используются следующие термины: Мероприятия энергосбережения - целенаправленные организационно-технические мероприятия, направленные на уменьшение расходов на электротепловодоснабжение.

Сэкономленные за счет реализации мероприятий энергосбережения средства - разница финансовых средств между объемом бюджетных ассигнований, рассчитанных на основе утвержденных нормативов потребления и действующих тарифов, и величиной фактической оплаты за энергоресурсы (тепло, вода, электроэнергия) по показаниям приборов учета за квартал.

Нормативы потребления - нормативы потребления тепла, воды, электроэнергии, утвержденные Правительством Республики Саха (Якутия) для бюджетных учреждений.

Внебюджетные средства бюджетного учреждения - это средства, полученные от предпринимательской и иной приносящей доход деятельности, предусмотренной уставными документами бюджетных учреждений.

Внебюджетные инвестиции - ссуды из государственных внебюджетных фондов на реализацию мероприятий энергосбережения, энергосберегающие приборы и оборудование, полученные бюджетным учреждением от поставщиков и производителей в лизинг.

Целевое финансирование мероприятий энергосбережения из республиканского бюджета - средства целевого назначения, направляемые на реализацию мероприятий энергосбережения в бюджетном учреждении в рамках

программ энергосбережения.

Целью настоящего Положения является эффективное использование и уменьшение расходов бюджета направляемых на энергообеспечение бюджетной сферы.

Задача Положения: повышение эффективности использования бюджетных средств путем создания условий экономической заинтересованности и стимулирования энергосбережения среди бюджетных учреждений. Привлечение средств инвесторов на реализацию мероприятий энергосбережения в бюджетной сфере путем целевого погашения вложенных средств.

Проводимые мероприятия энергосбережения не должны ухудшать существующие санитарно-гигиенические условия.

Законодательно-правовой основой принятия данного Положения являются:

статья 31 Бюджетного Кодекса РФ - «Принцип самостоятельности бюджетов означает: право законодательных (представительных) и исполнительных органов государственной власти и органов местного самоуправления на соответствующем уровне бюджетной сферы Российской Федерации самостоятельно осуществлять бюджетный процесс»;

пункт 3 статьи 34 закона РС(Я) «О государственном бюджете на 2004 г.» - «Правительство Республики Саха (Якутия) вправе в ходе исполнения Закона Республики Саха (Якутия) «О государственном бюджете Республики Саха (Якутия) на 2004 г.» по представлению главных распорядителей средств государственно-бюджетного бюджета Республики Саха (Якутия) вносить изменения в ведомственную, функциональную и экономическую структуры расходов государственного бюджета Республики Саха (Якутия) в случае образовавшейся в ходе исполнения государственного бюджета Республики Саха (Якутия) на 2004 г. экономии по отдельным статьям экономической классификации расходов государственного бюджета Республики Саха (Якутия)»;

пункт 5 статьи 12 закона РС(Я) «Об энергосбережении и эффективном использовании энергии» - «Стимулирование населения и бюджетной сферы по энергосбережению осуществляется в соответствии с Положением по экономическому стимулированию населения и предприятий, организаций бюджетной сферы по энергосбережению, утвержденным в установленном порядке Правительством Республики Саха (Якутия)».

РАЗДЕЛ 2.

Перечень мероприятий энергосбережения в бюджет-

ных учреждениях, подлежащих экономическому стимулированию.

Реализация мероприятий энергосбережения для оплаты за энергоресурсы по факту их потребления:

- установка приборов учета (теплосчетчики, водосчетчики);
- Реализация мероприятий энергосбережения, результаты которых установлены приборами учета:
 - дополнительная теплоизоляция ограждающих конструкций зданий (стены, двери, окна и т.д.), теплотрасс;
 - тепловое регулирование системы отопления (радиаторные терморегуляторы, погодные компенсаторы, автоматические индивидуальное тепловые пункты и т.д.);
 - внедрение регулируемых электроприводов для электродвигателей;
 - обновление старого оборудования новым экономичным энергосберегающим оборудованием, выполняющим функцию замененного оборудования или совмещающим еще и другие функции, которые уменьшают расходы энергосбережения в целом по аданию;
 - внедрение экономичных осветительных приборов;
 - внедрение автоматики, уменьшающей энергопотребление.

Раздел 3. Распределение средств, сэкономленных за счет проведения мероприятий энергосбережения, в зависимости от источника финансирования

1. При привлечении внебюджетных инвестиций на реализацию мероприятий энергосбережения в бюджетном учреждении.

2. При использовании внебюджетных средств бюджетного учреждения или средств, остающихся в распоряжении бюджетного учреждения в рамках реализации настоящего Положения.

3. При целевом финансировании мероприятий энергосбережения в бюджетном учреждении из республиканского бюджета.

Примечания:

*при объеме экономии средств, попадающим ровно на стыке границ (в рамках пунктов 2 и 3), доля отчисления в бюджет берется по нижнему его размеру. Например, при экономии 300 тыс. руб. доля отчисления в бюджет составляет 35 %.

**в случае превышения отчислений от экономии средств на расходы по обслуживанию прибора учета, энергосберегающего оборудования и на энергоаудит от их сметной стоимости, остаток средств направляется на дальнейшее развитие мероприятий энергосбережения.

РАЗДЕЛ 4

Перечень документов, необходимых для проведения экспертизы и получения экономических стимулов за проведение мероприятий энергосбережения.

Перечень необходимых документов:

- бизнес-план (технико-экономическое обоснование) на реализацию мероприятия энергосбережения.

потребления;

- утвержденные тарифы на электротепловодоснабжение;

- акт согласования на проведение мероприятия энергосбережения, подписанный ОАО «ЦЭРС и НТ РС(Я)»;

- документы, подтверждающие проведение мероприятия энергосбережения.

- акты подтверждения об энергопотреблении на начало и на конец отчетного периода для фиксации полученного эффекта от проведенных мероприятий энергосбережения, подписанные ОАО «ЦЭРС и НТ РС(Я)»;

- договоры и смета работ на проведение мероприятий энергосбережения.

РАЗДЕЛ 5

Этапы реализации мероприятий энергосбережения в бюджетном учреждении.

1. Внесение заявки.

Бюджетные организации, внедряющие мероприятия энергосбережения в рамках настоящего Положения, для получения экономических стимулов должны заранее (не менее чем за 2 месяца) внести официальную заявку за подписью руководителя организации в ОАО «Центр энергоресурсосбережения и новых технологий Республики Саха (Якутия)» (далее ОАО «ЦЭРС и НТ РС(Я)») об участии бюджетной организации в реализации программ энергосбережения в бюджетной сфере.

Исполнитель: бюджетное учреждение.

2. Проведение энергоаудита и энергетической паспортизации бюджетного учреждения. Обязательность проведения энергоаудита установлена статьей пунктом 5 статьи 13 закона РС(Я) «Об энергосбережении и эффективном использовании энергии. Результатом энергоаудита должно стать оформление энергетического паспорта бюджетного учреждения. Заполнение энергетического паспорта производится в соответствии с утвержденной типовой формой.

Исполнитель: аккредитованная энергоаудиторская организация.

Заказчик: бюджетное учреждение.

3. Разработка бизнес-плана (технико-экономического обоснования) мероприятий энергосбережения в бюджетной организации на основании данных энергоаудита. При разработке бизнес-плана определяется и источник финансирования мероприятия энергосбережения.

Исполнитель: бюджетное учреждение или стороннее предприятие.

4. Внесение бизнес-плана (технико-экономического обоснования) на экспертизу в ОАО «ЦЭРС и НТ РС(Я)» с приложением всех необходимых документов на предмет экономической эффективности и технической осуществимости. При положительных результатах экспертизы заключение договора на организационно-техническое сопровождение мероприятия энергосбережения между бюджетной организацией и ОАО «ЦЭРС и НТ РС(Я)».

Исполнитель: ОАО «ЦЭРС и НТ РС(Я)».

Заказчик: бюджетное учреждение.

5. Реализация мероприятия энергосбережения. Проводится подрядной организацией, имеющей соответствующую лицензию. При стоимости работ свыше 2000 МРОТ работы проводятся на конкурсной основе.

Исполнитель: подрядное предприятие (бюджетное учреждение).

Заказчик: бюджетное уч-

реждение

6. Организационно - техническое сопровождение мероприятия энергосбережения. Фиксация начального и конечного состояния энергопотребления, внесение данных в энергетический паспорт, официальное подтверждение полученных результатов перед Финансово-казначейским управлением Министерства финансов РС(Я) по Намскому улусу

Исполнитель: ОАО «ЦЭРС и НТ РС(Я)».

Заказчик: бюджетное учреждение.

7. Оформление технической и финансовой квартальной отчетности перед финансовым органом (Управление экономики МО «Намский улус», ФКУ Минфина РС(Я) по Намскому улусу) о достигнутых объемах экономии финансовых средств, направляемых на тепловодоснабжение.

Исполнитель: ОАО «ЦЭРС и НТ РС(Я)» - оформление свода отчетов о проведенных работах и полученной экономии на основе представленных со стороны бюджетных учреждений отчетности установленной формы.

Примечание: объем платных услуг бюджетному учреждению в рамках организационно-технического сопровождения мероприятий энергосбережения со стороны ОАО «ЦЭРС и НТ РС(Я)» не должен составлять более 2000 МРОТ.

Пункт 3 настоящего раздела необходим при привлечении внебюджетных средств и получения гарантии обеспечения возврата из улусного, и республиканского бюджетов.

РАЗДЕЛ 6

Порядок определения и целевого использования сэкономленных средств в зависимости от источника финансирования.

Порядок включает в себе определение и целевое использование сэкономленных средств по 3 источникам финансирования - привлечения внебюджетных инвестиций, использования внебюджетных средств бюджетного учреждения, целевом финансировании из бюджета - на реализацию мероприятий энергосбережения в бюджетном учреждении.

1. Для реализации мероприятий энергосбережения бюджетное учреждение представляет главному распорядителю бизнес-план (технико-экономическое обоснование) реализации мероприятия энергосбережения в бюджетном учреждении с указанием источника и механизма его финансирования. Главный распорядитель направляет бизнес-план (технико-экономическое обоснование) на экспертизу в ОАО «ЦЭРС и НТ РС(Я)».

2. При положительных результатах экспертизы главный распорядитель:

а) в случае привлечения внебюджетных инвестиций на реализацию мероприятия энергосбережения обращается в Администрацию МО «Намский улус» с официальной заявкой на привлечение средств. Рассмотрение заявки проводится в срок 30 дней при наличии в улусном бюджете на соответствующий финансовый год разрешения на выдачу гарантий. При согласии Администрации МО «Намский улус» производится привлечение средств инвестора и реализация мероприятия энергосбережения.

(Окончание смотрите на 4 стр.)

ОБ УТВЕРЖДЕНИИ ПОЛОЖЕНИЯ ОБ ЭКОНОМИЧЕСКОМ СТИМУЛИРОВАНИИ ЭНЕРГОСБЕРЕЖЕНИЯ В БЮДЖЕТНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ МО «НАМСКИЙ УЛУС»

При этом в случае, если бюджетное учреждение не производит погашение обязательств, данное погашение третьему лицу производится Администрацией МО «Намский улус» в счет сметы бюджетных ассигнований главного распорядителя

б) при использовании внебюджетных средств бюджетного учреждения на мероприятия энергосбережения дает согласие на его реализацию.

в) в случае запланированного целевого выделения средств из бюджета на реализацию целевых программ энергосбережения в бюджетной сфере выходит на Администрацию МО «Намский улус» выходит с заявкой о финансировании мероприятия. При согласии Администрации МО «Намский улус» ФКУ Минфина РС(Я) по Намскому улусу производит целевое выделение средств и бюджетным учреждением реализуется мероприятие энергосбережения.

(Окончание)

Начало смотрите на 3 стр.

3. Распределение и целевое направление сэкономленных средств от оптимизации расходов на энергообеспечение при привлечении внебюджетных средств, при использовании собственных средств, при целевом выделении средств из бюджета определяется в соответствии с настоящим Положением

4. Для использования средств, остающихся в распоряжении бюджетного учреждения, бюджетное учреждение вносит свои предложения главному распорядителю вместе с официальной справкой, подтвержденной ОАО «ЦЭРС и НТ РС(Я)»

5. Главный распорядитель рассматривает предложения бюджетного учреждения по использованию средств, полученных вследствие экономии от оптимизации расходов в течение 3 дней, и выносит свое заключение. Рассмотрение предложения должно производиться на основании официального подтверждения о полученной экономии со стороны уполномоченного предприятия ОАО «Центр энергоресурсосбережения и новых технологий Республики Саха (Якутия)» (необходимо полное наличие перечня документов в соответствии с разделом 4 настоящего Положения) и оформленной официальной справки о полученной экономии. Главный распорядитель (прямой получатель) направляет письмо в Министерство финансов РС(Я) с целью получения разрешения для бюджетного учреждения на использование средств от экономии, не подлежащей изъятию, с приложением справки ОАО «Центр энергоресурсосбережения и новых технологий Республики Саха (Якутия)».

6. Остальная часть экономии от оптимизации расходов подлежит изъятию в бюджет. Главный распорядитель может направить мотивированные предложения в ФКУ Минфина РС(Я) по Намскому улусу на использование этих средств для нужд подведомственных учреждений.

7. Если по итогам финансового года по статье, с которого производилось перемещение сэкономленных средств, возник перерасход (превышение фактических расходов соответствующего года над нормативным планом), то ФКУ Минфина РС(Я) по Намскому улусу вправе уменьшить бюджетные ассигнования, открытые главному распорядителю (прямому получателю) на следующий финансовый год, в объеме перерасхода на основании проверки.

8. Расчет экономии. Производится по итогам квартала. Расчет экономии должен быть произведен в следующем виде

Э=П-Ф

где, Э - сумма экономии, П - нормативный план финансирования (за квартал), Ф - фактические расходы учреждения (за квартал).

Пример 1: Учреждение по итогам I квартала имеет экономию по ст. 110700 в размере 250 тыс.руб. за счет привлечения внебюджетных инвестиций на реализацию мероприятия энергосбережения.

плановые нормативные ассигнования - 1500 тыс.руб.; фактические расходы - 1250 тыс.руб. экономия - 250 тыс. руб.

Распределение сэкономленных средств между участниками производится в следующем порядке:

45%*250 = 112,5 тыс. руб. - остается в республиканском бюджете.

25%*250 = 62,5 тыс. руб. - на погашение инвестиций.

15%*250 = 37,5 тыс. руб. - на хозяйственные нужды.

15%*250 = 37,5 тыс. руб. - на расходы по обслуживанию прибора учета, энергосберегающего оборудования.

9. При планировании расходов по оплате электроэнергии, тепла, горячей и холодной воды в сметах учреждений объем бюджетных ассигнований рассчитывается исходя из установленных нормативов потребления ресурсов для данного учреждения и действующих (планируемых) тарифов. Утвержденные плановые назначения бюджетных ассигнований не подлежат сокращению или перераспределению.

10. Экономия бюджетных ассигнований, образовавшаяся за счет утверждения более низких, чем планировалась тарифов или иных причин, не связанных с проведением мероприятия энергосбережения, не может являться источником стимулирования бюджетных учреждений.

РАЗДЕЛ 7 Отчетность

о проведенной работе

ОАО «Центр энергоресурсосбережения и новых технологий РС(Я)» на основании представленных ему и подтвержденных им «Справок об использовании, расходе энергоресурсов и полученной экономии в бюджетном учреждении при проведении мероприятий энергосбережения» ежеквартально вносит сводный отчет о проведенной работе, а также сводную справку установленной формы (приложение 1) о результатах реализации мероприятий энергосбережения в бюджетных учреждениях в Управление экономики МО «Намский улус», в ФКУ Минфина по Намскому улусу.

Алаһа дьыалэни - дьыкнээх дьоллоһу ОЛОРОР ДЬИЭ - УОТ САЙДЫЫЛААХ ҮЙЭ ИРДЭБИЛИГЭР СӨП ТҮБЭНИЭХТЭЭХ

Олорор дьыэнэн хааччылыи дойдуга тирээн турар улахан кыһалба, ол да иһин буолуо дьыэнэ булан биэринэн дьырыктанар араас тэрилтэлэр баар буоллулар. Ол гынан баран тыа сириин олохтоохторугар бу тэрилтэлэр үлэлэрин көдьүүһэ ситэ биллэ иник. Ааспыт нэдиэлэ улууспутугар «Социальная инициатива» дьин үп-харчы корпорациятын Дьокуускайдааы филиалын үлэһиттэрэ кэлэн бардылар. Корпорация 1991 с. Москвага тэриллэбитэ (президент Н.Ф. Карасев), Россия уонна тас дойдунан рыноктарыгар 14 сыл үрдүк таһымна үлэлээн кэлбит. Салгыи корпорация Дьокуускайдааы филиалын генеральнай директора СЕМЕНОВ СЕРГЕЙ МИХАЙЛОВИЧ кэспир:

— Билиги филиалыт чааһынай тэрилтэ, ол гынан баран тутуу тэрилтэтэ буолбатахпыт. Харчыны сепке туһанан ханнык баҕарар арааны кытта үлэһир тэрилтэ буолабыт. Улахан үптээх буоламыт норуокка

эрэллээхпит, үп-харчы саҕа технологияларын туһанабыт. Саҕа 2005 сылга тыа улуустарыгар үлэһир былаан ылынныбыт. МТ баһылыктарын кытта биригэ үлэһир туһунан сөбүлэһии түһэрсибиппит. Хас биридии улууска бэйэбит салаабытын (отделениеларбытын) аһарга үлэлэһибит. Тэрилтэбит чааһынай, онон босхо тугу да тутан биэрбөппит. Рентабельнай соҕус бырайыактарга үлэһирпит дьин булан биэринэн дьырыктанар араас тэрилтэлэр баар буоллулар. Ол гынан баран тыа сириин олохтоохторугар бу тэрилтэлэр үлэлэрин көдьүүһэ ситэ биллэ иник. Ааспыт нэдиэлэ улууспутугар «Социальная инициатива» дьин үп-харчы корпорациятын Дьокуускайдааы филиалын үлэһиттэрэ кэлэн бардылар. Корпорация 1991 с. Москвага тэриллэбитэ (президент Н.Ф. Карасев), Россия уонна тас дойдунан рыноктарыгар 14 сыл үрдүк таһымна үлэлээн кэлбит. Салгыи корпорация Дьокуускайдааы филиалын генеральнай директора СЕМЕНОВ СЕРГЕЙ МИХАЙЛОВИЧ кэспир:

— Билиги филиалыт чааһынай тэрилтэ, ол гынан баран тутуу тэрилтэтэ буолбатахпыт. Харчыны сепке туһанан ханнык баҕарар арааны кытта үлэһир тэрилтэ буолабыт. Улахан үптээх буоламыт норуокка эрэллээхпит, үп-харчы саҕа технологияларын туһанабыт. Саҕа 2005 сылга тыа улуустарыгар үлэһир былаан ылынныбыт. МТ баһылыктарын кытта биригэ үлэһир туһунан сөбүлэһии түһэрсибиппит. Хас биридии улууска бэйэбит салаабытын (отделениеларбытын) аһарга үлэлэһибит. Тэрилтэбит чааһынай, онон босхо тугу да тутан биэрбөппит. Рентабельнай соҕус бырайыактарга үлэһирпит дьин булан биэринэн дьырыктанар араас тэрилтэлэр баар буоллулар. Ол гынан баран тыа сириин олохтоохторугар бу тэрилтэлэр үлэлэрин көдьүүһэ ситэ биллэ иник. Ааспыт нэдиэлэ улууспутугар «Социальная инициатива» дьин үп-харчы корпорациятын Дьокуускайдааы филиалын үлэһиттэрэ кэлэн бардылар. Корпорация 1991 с. Москвага тэриллэбитэ (президент Н.Ф. Карасев), Россия уонна тас дойдунан рыноктарыгар 14 сыл үрдүк таһымна үлэлээн кэлбит. Салгыи корпорация Дьокуускайдааы филиалын генеральнай директора СЕМЕНОВ СЕРГЕЙ МИХАЙЛОВИЧ кэспир:

Холобура, дьыэ тутуллар буолаһына, бу дьыэ олохтоохтаах дьонго билиги квартиратын ис тутулуун, хаһан киириэхтээһин кэспээн биэрэбит, бу киһини кытта инвестиционнай ууруу дуогабарын түһэрсэбит, дьыэ-уот тутуутун аһарастык, кистээбэккэ нэһилэһиһи кытта биригэ тутуу. Ол иһин билиги үлэбит норуот тутууга буолуохтаах. Биллэн турар тутуу 4-5 мэдиэмэннээх дьыэлэр тутар кыахпыт суох. Онон тутуу барыахтаах сириин үөрэтэн, суоттаан-учуоттаан баран дьырыктаннахпыт. Олохтоохтор билигини Москвадан кэлэн өйбүтүн-санаабытын ытыһан эрэллэр дьин саһа суохтаахтар. Дьокуускайга тэриллэбит филиал үлэһиттэрэ бука барылар Сахабыт сириин олохтоох профессионаллара, манна эмиз бэйэбит дьонгут үлэһиттэрэ.

— Эһиги ПРИТ-тартан, араас ЖСК-лартан туох уратылаахпыт?

— Билиги киилэри кытта тэҥнэһиэхпитин баҕарбаппыт. Билигин бириэмээ киһилэр наадалар. Ол гынан баран, ити тэрилтэлэр бары туох да тутуунан дьырыктамматтар, киилэр посредниктар. Дьыэ-уот боппуруостарын быһааралларыгар юридическай, сир-уот боппуруостарыгар туох даһаны үлэни ыһпакалар эрэ, бу дьонтон харчы ылааллар, квартира булан биэрэллэр. Киилэр сыаллара-соруктара оннук.

Оттон билиги улахан корпорация буоларбыт быһытынан дьыэ кэргэн, нэһилээк, улуус дьонун боппуруостарын барытын, «комплексно» быһаарабыт. Бастагынаан, улуус сириин-уотун, бааһын-

дуолун үөрэтиэхпит, иккиһинэн, дьон олоһор дьыэтин тупсарар туһугар үлэ ыгытаахпыт. Мантан сийэтэрэн саҕа үлэ мизэтин таһаарыахпыт, олохтоох кадрдар хаалалларыгар усулуобуйа тэриллэ, үлэтэ суох тутуу тэрилтэлэрин кытта кэспээн, тутууга сныһаннаах бары дьону түмэммит дьырыктаах буолаһарыгар үлэһиһиһит.

Маны таһынан корпорациябыт кредит харчы бизринин дьырыктанар, «Социальная инициатива Кредит - Якутск» дьин потребительскэй кредитнай кооперативтаахпыт, 3, 4, 5, 6-10 сылга дьэри болдохтоон кредит биэрэбит. Холобура, саҕа вариантаах, аныгылыи тутуулаах мас дьыэлэри тутуохпут, эн кэлэһин бу дьыэни ылабын дьиниг, ол гынан баран харчы тийэбэт, дьэ оччоҕо ол боппуруоһу быһаарабыт, билигиттэн кредит ылааххын сөп.

Бары иста-билэ сылдьаргыт курдук дойдун президентэ В.В.Путин «Градостроительный кодекс» дьин саҕа сокуонунга илии баттаабыта. Мантан ыла Саха сиригэр эрэ буолбакка, бүтүн Россия үрдүнэн бу кодекс ирдэбилиһин үлэһиттэрэ. Ыллыһан даһаны бу дьыэни манна, ол дьыэни онно тутан кэспэһкиин, гаас, уу, суол эрэ баар буоллаһарына тутуллуохтара. Ол иһин билигин ойдом-ойдом тутуулары тохтотон, үчүгэй көрүннээх, саҕалыи макеттаах, билигин олоххо эппиэттиир, сэнэх тэлгөһэлээх дьыэлэри тутуохтаахпыт, - дьин билиһинэрдэ.

Кэспэтэ Л. УВАРОВСКАЯ

Специалист субэлиир

КИМИЭХЭ ХАННЫК ЧЭПЧЭТИИНЭН ТӨБӨНУ ?

2004 с. атырдьах ыйын 22 к. 122 №-х федеральнай сокуон олоххо киирэн Россия субъектарын бэйэлэрин үптэрин учуоттаан кэксэ дьаһаллары ыһыһылар ыһыһылар. 2004 с. ахсынныи 9 к. Ил Түмэн мунньаһынан 377-111 №-х республика сокуонугар уларытылары киилэрэр сокуон ыһыллан 2004 с. ахсынныи 21 к. республика Президентин 19-890 №-х ыһааһынан бигэргэтиллэн олоххо киирдэ. Республика правительствотын дьаһалынан бу сокуонна олоһуран социальнай пособиелары уонна социальнай эбии төлөбүрдэрин анааһын уонна төлөөһүн баһаһыаннаата онһулан кэксэ уларытылар табыстылар.

Ол курдук, 2005 с. тохсунньу 1 күнүгэр социальнай пособие анаарыгар уонна төлөнөрүгэр хаалла:

-табаһыттарга, булчуттарга, балыксыттарга, сылгыһыттарга, дояркаларга эр киһи 20 сыл, дьахтар 15 сыл страховый стажтаах буолаһына 1400 солк. (билиги улууспут оройуоннай коэфф.);

-үлэлээбэт ийэлэр 45 саастарын туолбут, республика иһигэр үлэлээн страховый стажтара 15 сылтан кырата суох, 4-с оҕолорун 2002 с. кулун тутар 1 күнүгэр дылы оҕоломмут уонна 8 саастарыгар дылы иһпит буолаһтарына 1500 солк. (орой. коэфф.);

Онтон эбии төлөбүрдэргэ:

-пенсиянер 70 сааһын туоллаһына (1 группалаах инбэлииттэн ураты) 340 солк. эбии төлөбүр;

-герой-ийэлэргэ 850 солк. эбии төлөбүр;

-элбэх оҕолоох ийэлэргэ 80 солк. эбии төлөбүр.

2004 сыл ахсынныи 31 күнүгэр дылы анаммыт уонна төлөнө сылдьар пособиелар, эбии төлөбүрдэр пенсионердарга төлөнөллөр:

1. Үлэлээбэт инбэлиит оҕолоох ийэлэргэ оҕолорун 8 сааһыгар дылы иһпит буолаһтарына 45 саастарыгар анаар пособие.

2. Чурапчы көһүүтүн кытгылаахтарыгар анаммыт эбии төлөбүр.

3. Туой-Хайа көһүүтүгэр түбэспит дьонго эбии төлөбүр.

4. Алмаас хостоһунун сирдэрин көрдөөһүннэ 1949-56 с. үлэлээбит дьонго көрүллэр эбии төлөбүр.

5. ССРС, РСФСР, Саха АССР, республика үлэ араас хайысхаларынан анаммыт үтүө ааты ыһыт дьонго төлөнөр эбии төлөбүр.

6. Төгүрүк тулааһахтары 8 саастарыгар дылы иһпит дьонго көрүллэр эбии төлөбүр.

7. Үлэлээбэт, үлэ пенсията суох, социальнай пенсияны ылар дьонго, иһтимиһилэрин сүтэриитинэн пенсияны ылар дьонго көрүллүбүт эбии төлөбүр.

8. Аҕа дойдун сэринтин үлэлээбэт инбэлииттэригэр, сэрин кытгылаахтарыгар көрүллүбүт эбии төлөбүр.

9. «За доблестный труд в годы ВОВ 1941-45 гг.» мэтээлинэн наһарадалааһыт тыыл ветераннарыгар эбии төлөбүр.

10. ССРС, РСФСР, республика норуот үтүө аатын ыһыт

артыыстарга, эмп үлэһиттэригэр, художниктарга, суруйааччыларга, поэттарга анаммыт эбии төлөбүр.

11. «Почетный гражданин Республики Саха» үтүө ааты ыһыт дьонго көрүллэр эбии төлөбүр.

12. Социалистическай Үлэ Геройун ааты ыһыт уонна «Трудовая слава» орденын толору кавалердарыгар анаммыт эбии төлөбүр.

Бу үөһө ыһылыбыт социальнай пособиелар уонна 12 пуунуунан көрүллүбүт эбии төлөбүрдэр 2005 сыл тохсунньу 1 күнүттэн анаһыллара тохтотуллуна.

Республика иһинэн бу саҕа сокуон олоххо киириитинэн 2005 сыл тохсунньу 1 күнүттэн социальнай пособие уонна эбии төлөбүр төлөнөрүгэр хас биридии пенсионер бэйэтэ быһаарынан хайа өттө барыстааһын төлөтөрөрүн таларыгар бырааптанар. Ол курдук, эбии төлөбүрдэр пенсионерга хас да көрүнгүнэн төлөмүт эбит буолаһына билигин пенсионер биэр эрэ көрүгү таларыгар тийэр. Холобур, пенсионер 1935 с. олунньу 10 к. төрөөбүт уонна Туой-Хайа көһөрүүтүн быһыытынэн 155 солк. эбии төлөбүр ыла сылдьар эбит буолаһына 2005 с. кулун тутар 1 к. 70 сааһын туолбутунан көрүллэр 340 солк. эбии төлөбүр 80 сааһыгар дылы төлөнөр. Туой-Хайа көһүүтүгэр көрүллүбүт эбии төлөбүр 155 солкуобайа тохтуур. Онтон пенсионер 80 сааһын туоллаһына РСФ «Үлэ пенсиятын» сокуонугар олоһуран пенсиятын базовый чааһа үрдээн биэрэр, онон республикаттан төлөнөр Туой-Хайа көһөрүүтүн быһыытынэн эбии төлөбүр хаттаан төлөттөрөр.

Республика олохтоомут төлөбүрдэргэ республика государственнай бюджетиттан үбүлэһин ыһыттылар. Эбии төлөбүрдэр төлөнүүдэрэ куораттардааы, улуустардааы пенсионнай управлениеларынан ыһыттылар.

2005 с. тохсунньу 12 к. республика Президентин ыһааһынан сокуонна уларытыны олох көрбөт дьон көмүскэллээх буолаһарын хааччылар инниттэн урут төлөнө сылдьыбыт төлөбүрдэрин кэзмэин оннуан 1700 солк. хаалларылына.

Билиги улууспутугар республика бюджетиттан ийга 796145 солк. төлөбүр онһулулар. Ол иһиттэн 4-тэн үөһө оҕолоох 99 ийэлэргэ 148500 солк., инбэлиит оҕолоох 15 ийэгэ 22500 солк., сылгыһытынэн уонна доярканын 45 киһинээх 119000 солк., 36 герой-ийэгэ 30600 солк., 5-тэн элбэх оҕолоох 456 ийэгэ 36480 солк., Чурапчы көһүүтүн 27 кытгылааһар 4185 солк., үтүө ааты ыһыт 41 киһинээх 2665 солк., төгүрүк тулааһахтары иһпит 7 киһинээх 465 солк., алмаас хостонор сирдэригэр үлэлээбит 4 киһинээх 320 солк., 70 саастарын туолбут 556 кырдыаһтарга 189040 солк., 30 Аҕа дойдун сэринтин кытгылааһар 22500 солк., 393 тыыл ветераннарыгар 62880 солк., социальнай пенсияны ылар 1041 киһинээх 114510 солк., хараһынан инбэлииттэ 25 киһинээх 42500 солк. төлөбүр онһулулар.

Л. СИВЦЕВА, пенсионнай фонда управлениетын пенсияны аныыр, талчур отдел начальнига

ГАИ иһитиннэрэр АЙАННЫЫРГА УСУЛУОБУЙА ТУПСАРЫЛЛАР

Олунньу 15 күнүгэр суолга куттал суох буолуутун улуу-
стаабы комиссиятын (председатель баһылык солбуйааччыта
В.Р. Петров) уочараттаах муннааһар суолга куттал суох буо-
луутун хааччыыыга быһылыгы сылга ыпыныллыбыт кэжээ была-
аннары дүүллэстилэр. Ол курдук Ленин аатынан уулуссанаан
сатыы сылдырааччыларга табыгаһа суобунан, куттал
үөскүүрүнэн казначейство дьиэттигэн автовокзалга дизери троту-
уар онгоһуллар буолла. Нам селотун дыһалтата тупсаран
онгоруу үбүттэн тротуары онгорорго бэлэмнэттэ. Маны та-
һынан почта таһынан о.д.а. сирдэргэ сатыы дьон суолу туо-
рууларыгар пешеходнай переход (разметка) бэлэтин онгоро-
ру наадалааһынан аахтылар.

ГАИ поһуттан «Ленагаз» АО-га дизери кэрдиискэ «Об-
гон бобулар», Советской-Чернышевской уулуссага «Кы-
лаабынай суол бүтэр» диең, атын сирдэргэ ирдэнэр бэлэ-
лэр эбии туруоруллукта. Манна даһатан эттэххэ, суол
бэлэлиэрин устан ылыы, уоруу элбэх, ол курдук автовок-
зал таһыгар баар бэлэлиэр бары мэлэибиттэр. Оннооҕор
ГАИ урукку начальнига М.К. Зорин «Мин Намга биер да
бэлэни туруоруохпун баһарбаппын, барытын устан ыла-
лар!» диең миэхэ абаран эпиттин өйдүүбүн.

Комиссия чилиэннэрэ анал конкурс биллэргэн киоок-
тобуллары онгорор ордугун бэлэттэтиллэр. Конкурска
кыттааччылар сир иһин төлөөбөттөр, кыһыылаахтар би-
риэмэйэнэн наараадаланаллар. ГАИ үлэтин күүһүрдэр ин-
тигэһэ нэһиликтэр баһылыктарын, тэрлэтэлэр салайа-
аччыларын ГАИ общественнай инспектордарынан онгорор
торостооҕор этилиһтэ. Кинилэр нэһиликтэригэр быраабы-
ланы кэбини хонтуруоллуууу бырааптанаахтара, реидэ-
лэргэ сылдыр буолуохтара.

Муннаах биер сүрүн боһпоруоһунан лицензияны бэрэ-
бизэркэлэһин буолла. Лицензияны куораттааҕы транспор-
тай инспекция эрэ бэрэбизэркэлир бырааптаах, онон На-
мга лицензията суох суоппар элбэх. Бу штаты арыыйы,
эбэтэр эбээһинэни сүктэрини туһунан дүүллэһилиһтэ.

Оскуола оҕолоругар өйдөтөр-үөрэтэр үлэ ГАИ штата
арыйарынан ситэ ытыллыбат, онуоха ОБЖ (основы бе-
зопасности жизнедеятельности) урукку учууталларыгар се-
минар ытыган инструкция онгорон баран өфөлорго суол бы-
раабылаларын үөрэтэллэригэр соруудах бэрлэһтэ. «Айан»
ООО 6 суоппарыгар, сорох улахан тэрлэтэлэр бэйэлэрэ
врач эбэтэр фельдшер наймылаһан суоппардарыгар ме-
досвидетельствование ыттараллар. Ол эрээри үгүс тэ-
рилтэлэр салайааччылар манна боһомтолорун уурба-
тар, ол түмүгэр элбэх суоппар, ол иһингэр чааһынай так-
систар эмиз врач көңүлэ суох үлэни тахсаллар. Дьингэр
суоппар барыта врач көңүллэтэһин эрэ сүүрүөхтээх уо-
на сылга иккитэ медкөрүү барыахтаах, путевой листээх
буолуохтаах.

Маны таһынан муннаахха Нам селотугар элбэх мас-
сына сылдыр сирдэригэр эбии стоюнкалары онгоруу, су-
оллары хаартан кэмигэр ыраастааһын боһпуроостара
көрүлүннэ.

В. РЫКУНОВА

туттабыт.

Баһарабыт кытаанах доруобуйаны, үтүө санаан уосту-
батын, ылсыбыт дыһалаһ ыһсан истин, баһарабыт баһан ба-
рыта туоларыгар, чугас дьонун тапталларынан угуттанан
уһун дьоллоох олоһу.

**Алгыһы кытта убайдарыс, бырааттарыс, кийиит-
тэриң, сиз балтыларың, бырааттарың**

Табаарыспыт, доһрбут, Нам с. олохтооҕо **АНДРЕЙ ГРИ-
ГОРЬЕВИЧ КОБЯКОВЫ** 60 сааһын туолбутунан итигитик-
истиһик ээрдэлибит!

Үлэтигэр ситиһини, дьоллоох олоһу баһарабыт.
Хатырыктан Е.В., Н.И. Сивцевтар

Күндүтүк саныыр балтыбытын,
эдьиһибитин **СЫРОВАТСКАЯ (БУ-
ГАЕВА) АЙТАЛИНА ВАСИЛЬЕВ-
НАНЫ** 50 сааскын туолар олоһун бэ-
лиэ түгэнинэн, дьонун үбүлүүһүнэн
үөрөн, долгуйан туран итигитик-исти-
һик ээрдэлибит!

Барыбыт туһугар уһараабат кы-
һамныын, сүбөн-аман, үтүө көмөг
иһин махтанан туран сиргэ тийгэ
сүгүрүүбүт. Эн дьулуурдаах үлэти-
нэн, сайгас майгыһынан, тулалыыр
дьонгор куруутун сылааһынан сыд-
аһа сылдыр гыттан астынабыт, кизи

ИҤИРЭХ ТЫЛЛАР

Күндү кэргэммин, арабытын, эһээбидин **КОБЯКОВ АНД-
РЕЙ ГРИГОРЬЕВИЧЫ** үбүлүүйдээх дьонун сааскынан ити-
гитик-истиһик ээрдэлибит!

Дьизэ кэргэттэриң — өфөлорун, сизиннэриң тустарыгар
аһсаабат кыһамныын, сүбөн-аман, ағалы амарах сыһа-
һын, сылайы билиммэт сүрөһиң иһин мунгура суох махтал-
бытын биллэрэбит.

Күндү киһибитигэр марыи малласпатын, хомолто хол-
боспотун, үөрүү-көтүүн үксээтин, дьол-соргу тосхойдун.
Кырдыр дьизи билиммэкэ өфөлорун, сизиннэриң таптал-
ларыгар уйдаран толору уһун дьоллоох олоһу баһарабыт.

Кэргэниң, өфөлорун, сизиннэриң

Күндү коллегабытын, Затон оскуолатын саха тылын учу-
уталын **СИВЦЕВА МИРА НИКОЛАЕВНАНЫ** 50 сааскын
туолар олоһун бэлиэ түгэнинэн истигитик ээрдэлибит!

Эйиэхэ бары үтүөнү, чэгиэн доруобуйаны, уһун олоһу,
үлэһэр өссө да албэх ситиһилэри баһарабыт. Эи сэмэи майгы-
һынан, бар дьонгор эйэһэ сыһааныгынан, сырдыкка, үлэһ
дьулуургуна биһиги кизи туттабыт. Оҕолорун, сизиннэриң,
кэргэниң тапталларыгар уйдаран дьоллоох олонго курдук,
уһун ырыа курдук кэрэ олохтон дьин алгыһытын тиэрдэбит.

Оскуолаһ профкома, коллектива

Российской Федерация Социальной страховкаҕа фон-
датыгар 2005 сылтан 122 №-дээх **Федеральной Соционун-
нан корүллүбүт санаторийга** эмтэнигэ путевоканан уонна
санаторийга дизери барар-кэлэр айанын төлөбүрүн хаач-
чыыи сүктэрилиһтэ.

Путевканын хааччылыһа кириһтэллэр: чэпчэтинэн ту-
һанар Федеральной регистрга кирибит нэһилиэниһэ соци-
альной араҕата:

- Сэрии инбэлииттэрэ
- Аҕа дойду сэриитин кыттыылаахтара
- Бойобуой дьайылыр кыттыылаахтара
- 1941 с. бэс ыйын 22 к. 1945 с. балаһан ыйын 3 к. дизери б
ыйтан итэрҕане суох кыргыспатах армияга сылдыбыттар
- Элбүт сэрии инбэлиитин, кыттыылааһын, бойобуой
дьайылыр ветераннарын кэргэттэрэ
- «Блокадһай Ленинград олохтооҕо» бэлэлээхтэр
- Сэрии кэмигэр ПВО объектарыгар үлэлээбиттэр
- I группа инбэлииттэр
- II группа инбэлииттэр
- III группа инбэлииттэр
- Инбэлиит оҕолор

I группалаах инбэлиити (III степеннээх үлэлиир дьоруун
сүтэрбит), битер инбэлиит оруну арыллааччыга санатор-
най-курортнай эмтэнигэһэ путевка бэриллэр уонна кэлэр-
барар айанын суола төлөнөр.

Биһиги направлениебытынан Автовокзал автобуска би-
лиэт биэрэр.

- Санаторийга барарга ирдэниллэр докумуоннар:
1. Сайабалыаннаа.
- 2. Эмтэнэр врачкыттан Ф-070-у путевканы ылаҕа
ыспараапка. Ыспараапкаҕа Намнааҕы поликлиника сэби-
диссийи илии баттаһынаах, бэчээттээх буолара ирдэни-
лэр. Инбэлиит оҕолорго (070-д-85 форма).

- 3. Чэпчэтинэн туһанааччы дастабырыаннааҕа (МСЭ-
ыспараапката).
- 4. Паспорт.
- 5. Пенсионнай сибидиэтэлистибэ (ламинированнай).

070-у ыспараапка 6 ый, санаторнай-курортнай карта 2
ый дьингизинэн аарыллаллар.

Путевка Саха Республикатыгар баар 11 санаторийга бэ-
риллэр. Оттон республика тас өттүгэр РФ Социальной стра-
ховкалааһын фондага тыһырат квотатынан, олохтоох са-
наторийдарга эмтэнэр кыага суох буоллаһына эрэ путевка
бэриллэр. Санаторийдар тохсунуу-нам ыйын киллэрэн ту-
ран инбэлииттэри ылаһлар.

ЫҤЫРЫ

2005 сыл кулун тутар 19 күнүгэр Нам улуһун Үөдэй орто
оскуолатын 85 сыллаах үбүлүүйэ буолар. Онно үөрэммит,
үлэлээбит бары үлэлэһээхтэрбитин көлүөнэлэр көрсүһүүлэ-
ригэр ыһырабыт.

Тэрийэр комиссия

ВНИМАНИЮ ЖИТЕЛЕЙ с. НАМЦЫ

На производственной базе НФ ГУП ЖКХ (ул. Строи-
тельная, 24) производится приемка собак и кошек от жите-
лей с. Намцы по цене: собака — 80 руб., кошка — 30 руб.

Оплата производится при сдаче трупов животных, толь-
ко жителям с. Намцы при предъявлении паспорта.
За справками можно обратиться по тел. 41-9-26 произ-
водственной базы НФ ГУП ЖКХ.

Администрация с. Намцы

Теле-видео-радиоаппаратураны суһаллык
өрөмүөннүүбүн.

Тел. 42-2-44

Нам сэл. Мир ул. 12 (лесотунучаастага)

Нам педагогической колледжа «Волга» массынааҕа су-
оппарга наадыйар.

Билсэр тел. 41-1-94

Продается ВАЗ-2121 «Нива», в хорошем состоянии.

Тел. 41-6-70

751-702 (com.)

Продается ВАЗ-2107 1991 г. выпуска, цвет сафари, после
кап. ремонта **Тел. 43-63-25**

МАХТАНАБЫТ

Таптыыр ийэбит, эбээбит Калашникова Фекла Афанась-
евна 2004 с. ахсынныи 6 күнүгэр уһун ыарахан ыарыһтан
күн сириттэн барытын атаарар ыарахан күннэрбитигэр күөс-
көмө, сүбэ-ама буолбут дьоммутугар, аймахтарбытыгар Мо-
дунтан Сандулин Н.Н., Юшманов Р.Н., Колесов В.В., Намтан
Овчинников П.П., Колесов Ф.Е., Корниловтар, Петровтар,
Готовцев В.Н., Түбэттэн Захаровтар дьизэ кэргэттэригэр, ве-
теринарнай станция, «Сарданга» кинотеатр, «Байылыат»
маһаһыи, «Суһал көмө» сулууспатын коллективтарыгар
барытыгыгар ийэбитин убаастаан, кэриэстээн көмүс уңуоһун
көтөхсөн тиһэх суолугар атаарсыбыкытыгар мунгура суох
махталытын тиэрдэбит.

Баһарабыт чэгиэн доруобуйаны, үлэтигэр ситиһини,
дьизэ кэргэттэригитигэр дьолу-соргуну. Амарах санааһыт уһра-
абатын, сылаас сыһааныгын уостубаты.

Балтылары, өфөлоро, сизинэрэ

ААБААЧЧЫЛАР БОЛБОМТОЛОРУГАР !

Хаһыат аныгыскы нүөмэрэ бырааһыныкка өрөбүл
биллэрилибидинэн олунньу 26 күнүгэр, субуотага, таһсар.
Редакция

Маймаа олохтооҕор Собакина Агаһыя Коңдратьевнааҕа кизи таптыыр ийэтэ
ТИМОФЕЕВА
Матрена Григорьевна
ылдан күн сириттэн өлөн туорабытынан кизи сизиннэригэр, өфөлоругар дьиринг
кутурбааммытын тиэрдэбит.
Дьүгөлэриң Аня, Вика, Люция, Мария

Нам улуһун үөрэтин управлениета, профсоюз улуустаағы комитета Дьоку-
ускай куорат ДЮСШ-тын тренера, бокса республиканскай категориялаах су-
дьяйа, республика боксаа хас да төгүлээх призера
ДЬЯКОНОВ
Федот Гаврильевич
соһумардык күн сириттэн барытынан таптыыр кэргэнигэр, убайыгар Роберт
Гаврильевич дьиринг кутурбааннан тиэрдэллэр.

КЭРИЭСТЭБИЛЛЭР

Тапталаах эдьиһибит
Канаева Саргылана Василь-
евна күн сириттэн күрэммитэ
40 хонугун туолла. Кизи олоһу
одус таптыра, төһө да
ыарыһа буоллар, хаһан да
үнгэргээбэтэ, санаатын
түһэрбэтэр, мэлдьи дьону
кытта тэнгэ үлэни-хамсы
сылдыбыта.

Бииһиги эдьиһибит ыал
улахан орто этэ. Ол иһин ко-
нар дьингэ улахан ыһа сити-
мэтэр, таансылаан төһөтэр.
Үөрэнээчи быһыытынан
биер кылаастаахтарынын
тэнгэ үөрэр-көтөр этэ. Кэл-
лэһинэ-бардаһына илии ту-
турдаах, кэрэ кэпсээннээх бу-
олара. Соротор барыбытын
муннаан сөһөн кэпсээн бийи-
гини үөрдэр, ийэбит
сайыһыгы эрэ кэмгэ бийиги-
ниин бииргэ буолара, кы-
һыныгы кылгас кэмнэргэ хо-
нтон ордубат этэ. Эдьиһи-
бит бийиэхэ иккис ийэбит

кэриэстэ этэ. Ол да иһин буо-
лдо эдьиһибит туһунан ум-
нуллубат уһун үчүгэй
өйдөбүл хаалбыт эбит. Бийи-
гинин алтыһа сылдыан орто
оскуоланы бүтэрэн Граф Би-
эрэгэр сварщик идэтигэр
үөрэммитэ. Ол идэтинэн I
Хомуस्ताахха, Хамадаттаа
үлэни сылдыбыта. Манна
биирдэ баран өйдөөтөххө
кыһа киниэхэ эр киһи идэтин
баһылааһын сонун, уустук
өйдөбүл өрө көбүү курдук
көстөрө. Бу үлэни сылдыан
олоһун аргыһын көрсөн ыал
буолбута. Кэргэнинэн Иван
Николаевичтыи II Хомуста-
ахха тахсан үлэни сылды-
бытара. Ол кэмгэ эдьиһибит
участковой балыһааҕа чо-
гарынан үлэлээбитэ. Оттон
Иван Николаевич Намга
ананан кэлиэтигэр баһан
СЭС-кэ, тубдиспансер тэрил-
тэлэригэр күн сириттэн маты-
ар дизери үлэлээбитэ. Эдьиһи-
бит ханна да үлэлээтэр үлэ-
тигэр хаһан да сирдэрбэт этэ.
Ону дьылга хаан одус соһу-
мардык илдэ барбытыгар...

... Бииһиги сүрэхпит кыла-
һынытын ама ким истиэ ба-
рай, күндү эдьиһибитин өлөр
өлүү былдыһаан барытын.
Дууһам ылыммат, сымыйа.
Хаартыскатын көрө олорон
ытыгыбын, хараһым уутугар
сууна. Эдьиһим кириэн кэлэ
дизэн күүтэр курдукпун. Оо,
соһуччута, хомолтото бэрт.
Эдьиһим барохсан кэргэни-

нэн Иван Николаевичтыи
түөрт өфө күн сирин
көрдөрбүтэ. Холку майгыла-
ах, дьонго эйэһэ сыһаанна-
ах, дьиз кэргэнигэр урагы
кыһамнылаах, сылаас сы-
һанын барытын биэрбитэ.
Эдьиһим өфөлорум барах-
саггар үөрэхтэрин эрэ этэнигэ
бүтүрдэллэр дьиктирэ. Олох-
хун салдаатыннан өфөлорун,
ситтэрбэтэх ыра санааһын
ситэрэн.

Сырдык дууһалаах кэрэ
киһибитин, тапталаах эдь-
иһибитин хаһан да умнуох-
лут суоҕа. Утүө мөссүүнүн
сүрэхпитигэр куруук илдэ
сылдыһаһыт.

Балта Маайыс
Мин соротох, көрбүт-ис-
тибит сизим, өфө Макаров
Афанасий Петрович олунньу
24 күнүгэр күн сириттэн хо-
молтолоохтук өлбүтэ номнуо
биер ыһын туолла.
Өфө оскуолаһа да үөрэ-
нигэр бэрээдэги кэһэн ми-
гин дүүллэспитэ суоҕа. 7-с
кылааһы бүтэрээт да НПУ-
га кириэн үөрөһүн ситиһилэ-
эхтик бүтэрэн баран, икки
сыл Советскай Армияга су-
лууспатын барыта. Сулууспа-
тыгар командирыттан туох
да вэзаканиени, буруйу-сэ-
мэни ылбаһа кэлбитэ. Мэл-
дьи хайдалга сылдыбыт этэ.
Оттон икки сыл сулууспала-
ан 28/ХП кэлэн баран, биер
да күн өрөөкөкө Дьокуус-

Редактор В.Г. Касьянов
тел. 41-3-32
ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт
культура — 41496 ;
бухгалтерия — 41332;
факс — 41332;
иллюстрация уонна реклама (секретариат),
редакционной издательская система —
41141

Тэрийэн таһарааччылар: СР Правительствота, «Нам улуһун «Энсияли» хаһыат редакцията»
государственной учреждение. Маассабыл информация средстволарын туһунан РФ сокуонунун
туһунуу хонтуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ Госкомитеттин СР региональной уп-
равлениетыгар 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрациялыыһыт нүөмэри — ПИ №19-0428.
Сурукка аакылыт-суолугуун, үлэтигэр, дьыһит аадырыһын чөлү ыйыт. Редакцияҕа кири-
бит суруктар төһөрүллүбөттөр. **Автор этэрэ хаһыат санаатынын мэлдьи биер буолбат.**

“ЭНСИЭЛИ” - Нам улуһун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам с., Заложной ул. 4.
E-mail: editor@namtsy.sakha.ru

“Энсияли”
хаһыат редакционнай-издательская
систиһигэр таһылыына уонна таһылыына.
Хаһыат Дьокуускайга «Сахалиграфиздат»
НИПК бэчээттэнэ, Орджоникидзе ул. 38.
Формата А3. Кээһэйэ 1,0 бэчээт. лис.
Көһүл сыманан атыһыланар
Индексэ — 54889. Тираһа — 2394
Бэчээкэ илии баттанна — 12:00 ч. 21.02. 2005
Сахааһын №-рэ — 24